

**Protokół z VI posiedzenia
Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego
na lata 2014-2020 (dalej: Komitet)
z dnia 25 lutego 2016 r.**

W załączeniu:

- Porządek obrad,
- Lista obecności uczestników spotkania,
- Uchwała Nr 1/16 KM RPO WŁ z dnia 25 lutego 2016 r. w sprawie zmiany Uchwały nr 7/15 z dnia 28 sierpnia 2015 r. w sprawie zatwierdzenia kryteriów wyboru projektów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 z późn. zm.,
- Upoważnienie dla Dyrektora Departamentu Polityki Regionalnej Dominika Patory do prowadzenia obrad VI posiedzenia Komitetu.

1. Przywitanie uczestników spotkania.

Pan Dominik Patora – Dyrektor Departamentu Polityki Regionalnej, Członek Komitetu, przywitał zgromadzonych uczestników VI posiedzenia Komitetu.

Pan Krzysztof Borkowski, Business Centre Club, Członek Komitetu, poprosił o udzielenie informacji dot. przyczyn nieobecności Przewodniczącego Komitetu - Pana Marszałka Witolda Stępnia, a także Wiceprzewodniczącej - Pani Marszałek Joanny Skrzydlewskiej.

Pan Dominik Patora poinformował, że niestety zarówno Pan Marszałek Witold Stępień jak i Pani Marszałek Joanna Skrzydlewska z przyczyn zdrowotnych nie mogli uczestniczyć w spotkaniu.

2. Przyjęcie porządku obrad.

Pan Dominik Patora zwrócił się do uczestników z pytaniem o uwagi do porządku obrad.

Ze względu na brak uwag, porządek obrad został przyjęty.

3. Omówienie proponowanych zmian w kryteriach wyboru projektów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

Zgodnie z porządkiem obrad, **Pani Małgorzata Zakrzewska – Zastępca Dyrektora Departamentu Polityki Regionalnej, Zastępca Członka Komitetu,** omówiła proponowane zmiany w kryteriach wyboru projektów w ramach RPO WŁ 2014-2020 przedstawiając krótką prezentację oraz opierając się na materiale, który został przesłany Członkom Komitetu w dniu 24.02.2016 r.

Pani Małgorzata Zakrzewska dodała, że zdaje sobie sprawę z późnego terminu odpowiedzi na sugestie części Członków Komitetu. Wynika to jednak z późnego przekazania do Instytucji Zarządzającej uwag, pomimo próśb o przekazywanie ich na tyle wcześniej, aby IZ miała czas na ich przeanalizowanie i uwzględnienie zwłaszcza, że często są to stosunkowo obszerne materiały, tak jak w przypadku uwag z Komisji Europejskiej (56 uwag, które

wpłynęły po południu w dniu 22.02.2016). Uwagi z Ministerstwa Edukacji Narodowej wpłynęły dopiero po południu w dniu 23.02.2016 r. Wszystkie uwagi zostały rozpatrzone po to, żeby na posiedzeniu przedstawić materiał uwzględniający już wszystkie zgłoszone postulaty.

Pani Małgorzata Zakrzewska wskazała, że przedstawiciele IZ są do dyspozycji zebranych Członków, gdyby pojawiły się szczegółowe pytania, czy prośby o merytoryczne doprecyzowanie zaprezentowanego materiału. Dodała, że do Członków Komitetu należy decyzja czy zatwierdzić kryteria w dniu dzisiejszym, czy zastosować tryb obiegowy, dając sobie więcej czasu na zapoznanie się z proponowanymi zmianami. Zaznaczyła, że w trybie obiegowym IZ ma obowiązek przekazania Członkom Komitetu materiału, dając co najmniej 10 dni roboczych na przesłanie pisemnej opinii. Propozycję uchwały uznaje się za przyjętą, gdy: w przewidzianym terminie nie zostaną zgłoszone uwagi do materiału, zgłoszone uwagi zostaną wycofane przez autorów lub zgłoszone uwagi zostaną uwzględnione i nie zostaną oprotestowane przez pozostałych Członków Komitetu lub ich zastępców w terminie 5 dni roboczych od poinformowania o sposobie ich uwzględnienia. Podkreśliła również, że nieprzyjęcie tych kryteriów w dniu dzisiejszym uniemożliwi ogłaszanie konkursów, które zaplanowano na I kwartał 2016 roku, głównie w zakresie Europejskiego Funduszu Społecznego. Jeszcze raz zachęciła zatem do zabierania głosu, zadawania pytań, wyjaśniania wątpliwości. Poinformowała, że na posiedzeniu są przedstawiciele z Komisji Europejskiej, którzy również są w stanie dodać swoje argumenty, czy spostrzeżenia do zmian, które zostały w tych kryteriach zaproponowane.

Następnie **Pani Małgorzata Zakrzewska** poinformowała, że niestety po raz trzeci konieczne jest wycofanie kryteriów, które dotyczą sektora ochrony zdrowia, ponieważ Komitet Sterujący (KS) powołany na poziomie ministerialnym, już dwa razy przekładał swoje spotkanie (terminy spotkań w dniach 30.01 i 17.02 zostały odwołane, ostatecznie posiedzenie ma się odbyć 26.02), na którym planował zatwierdzić Plan działań w sektorze zdrowia na rok 2016 w zakresie RPO Województwa Łódzkiego przy którym przedkładany jest projekt kryteriów wyboru projektów. Dodatkowo Komitet planuje obradować tylko i wyłącznie na temat projektów kryteriów i planu działań w zakresie EFS.

Pani Sylwia Kowalczyk - Instytucja ds. koordynacji wdrażania EFS, Ministerstwo Rozwoju, Zastępca Członka Komitetu, podziękowała za przesłane w dniu wczorajszym odniesienia do uwag, natomiast podtrzymała uwagę dotyczącą Poddziałania X.2.1 *Konkurencyjność przedsiębiorstw i ich pracowników* i kryteriów dostępu mówiących o preferencjach dla osób 50+ i o niskich kwalifikacjach. Przypomniała, że zgodnie z Wytocznymi wsparcie koncentruje się na tych grupach, a preferencja polega na tym, że dla tych grup można zwiększyć limit kosztu usługi rozwojowej do 80% i o to Ministerstwu Rozwoju chodziło w przedstawionych uwagach. Natomiast nie do końca rozumiała jest intencja IZ, na czym zaproponowana preferencja miałaby polegać. Dodała, że kolejna kwestia, która nie została przez IZ uwzględniona dotyczy Działania X.1 *Powrót na rynek pracy osób sprawujących opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3*. Uwaga dotyczyła kryterium efektywności zatrudnieniowej. W kryteriach określono, że wsparcie będzie skierowane dla osób bezrobotnych i biernych zawodowo, zatem w kryterium efektywności powinien być uwzględniony poziom dla osób długotrwale bezrobotnych, który jest podany w komunikacie Ministerstwa Rozwoju. **Pani Sylwia Kowalczyk** podtrzymała również uwagę Ministerstwa Rozwoju dotyczącą Działania X.1 i kryterium premiującego nr 1 czyli premiowania projektów

realizowanych na obszarze o niskim wskaźniku dzieci do lat 3 objętych opieką żłobkową. Według Ministerstwa Rozwoju takie projekty z zasady powinny być realizowane w tych gminach, gdzie poziom opieki żłobkowej jest niski. Na koniec wyraziła opinię, że skłania się ku temu, aby kryteria przyjąć w trybie obiegowym, ale dodała również, że dostosuje się do głosów większości Członków Komitetu.

Pan Zbigniew Gwadera – p.o. Dyrektora Departamentu Europejskiego Funduszu Społecznego, Członek Komitetu, odniósł się do zwiększenia limitu kosztu usługi rozwojowej do 80% i poinformował, że to kryterium uwzględni ten limit.

Pani Sylwia Kowalczyk zapytała na czym ma polegać preferencja w kryteriach dot. grup 50+ i o niskich kwalifikacjach?

Pani Aleksandra Kuśmierczak – Naczelnik Wydziału Rozwoju Kadr w Regionie w Departamencie Europejskiego Funduszu Społecznego w odpowiedzi poinformowała, że założenia działań, które będą realizowane w ramach podmiotowego systemu finansowania, polegają na tym, że to przede wszystkim przedsiębiorca decyduje o potrzebach szkoleniowych swoich pracowników. Przedsiębiorca, sam zatem wybiera dla których pracowników dedykuje szkolenia oraz decyduje o rodzaju szkoleń. IZ chce preferencje dot. grup 50+ i o niskich kwalifikacjach wprowadzić dwutorowo, tj. z jednej strony wskazać beneficjentom, żeby prowadzili dodatkowe działania uświadamiająco-promocyjne, w celu zwrócenia uwagi na potrzebę wsparcia osób 50+ i o niskich kwalifikacjach. Działania uświadamiające mają zachęcić do skierowania realizowanych przedsięwzięć głównie do tych osób. Z drugiej strony IZ poprzez kryteria wprowadza możliwość preferencji w projektach ww. grup osób. Odnosząc się do preferowania poprzez zwiększenie poziomu dofinansowania, IZ wprowadziła maksymalne limity dofinansowania biorąc pod uwagę Wytyczne w zakresie adaptacyjności oraz przepisy dotyczące pomocy publicznej.

Pani Sylwia Kowalczyk zasugerowała, że problem być może tkwi w nazewnictwie, ponieważ wyrażenie „preferencyjne wsparcie” kłóci się z interpretacjami zawartymi w Wytycznych. Chodzi o to żeby nie sugerować, że preferencja dotyczy projektów koncentrujących się na grupie 50+ i o niskich kwalifikacjach, ale że dla tych grup można podnieść koszty usługi rozwojowej.

Odnosząc się do tej wypowiedzi, **Pani Aleksandra Kuśmierczak** potwierdziła, że koszty dofinansowania usługi rozwojowej z góry zostały założone do wysokości 80%, a preferencja ma wskazać istotność wsparcia grupy docelowej 50+ i o niskich kwalifikacjach. Natomiast odnosząc się do kryterium efektywności zatrudnieniowej osób długotrwale bezrobotnych, w komunikacie Ministerstwa określono „długotrwale bezrobotnego”, dlatego definicja zostanie doprecyzowana z określeniem poziomu 30%. Odnosnie wartości poziomu użłobkowania w Działaniu X.1, pierwsze kryterium wskazuje konieczność diagnozy, która powinna obejmować zapotrzebowanie na opiekę żłobkową w perspektywie trzyletniej. Jest to kryterium dostępu obligatoryjne, które beneficjenci muszą spełniać, natomiast dodatkowo IZ chce premiować i zachęcić podmioty do aplikowania o środki w zakresie opieki żłobkowej. Stąd wprowadzono kryterium premiujące, które ma na celu premiować te projekty, które realizowane będą w gminach, w których poziom użłobkowania jest poniżej 4%.

Pan Zbigniew Gwadera dodał, że prowadzona jest kampania informacyjno-motywacyjna skierowana do samorządów, ponieważ po pierwszym konkursie na opiekę żłobkową odzew był niewielki, tylko dwa samorządy z województwa łódzkiego były zainteresowane

konkurem. Świadczy to o tym, że jest to dla samorządów nowy obszar. Dlatego IZ nie chce przez dodatkowe obostrzenia ograniczać dostępu do tego działania. Wyraził również nadzieję, że w konkursie który zostanie ogłoszony w kwietniu br. zostanie złożona większa ilość wniosków i jednocześnie zachęcił aby samorzady w nim startowały.

Następnie **Pani Krystyna Marek - przedstawiciel Komisji Europejskiej z ramienia DG EMPL** podziękowała IZ za rozpatrzenie komentarzy KE i uwzględnienie części z nich. Potwierdziła, że komentarze zostały przesłane po terminie, za co przeprosiła i zapewniła, że w przyszłości KE postara się dotrzymywać terminów, co da czas na zapoznanie się z materiałami. **Pani Krystyna Marek** zwróciła uwagę na kwestię diagnozy, pojawiającą się także w komentarzach Ministerstwa Rozwoju i Ministerstwa Edukacji Narodowej. Zdaniem KE typ diagnozy powinien być dostosowany do różnych typów wsparcia. Generalnie KE chodzi o to żeby diagnoza została wzmocniona tzn. żeby dla instytucji, które na jej podstawie realizować będą zadania, była bardziej wiążąca w momencie planowania wsparcia. W zakresie wsparcia dla opieki żłobkowej i przedszkoli KE chciała podkreślić znaczenie aspektu odpowiadania na wyraźnie zdefiniowane na poziomie lokalnym potrzeby, jak również na ograniczone możliwości instytucji do ich samodzielnego prognozowania np. wsparcia w perspektywie trzyletniej. Być może rozwiązaniem byłoby włączenie tych części diagnozy do dokumentacji konkursowej, ponieważ chodzi o to żeby wsparcie kierowane było do tych miejsc, które najbardziej go potrzebują. W przypadku wsparcia w ramach edukacji ogólnej i zawodowej, tam gdzie istnieje obowiązek tworzenia diagnozy instytucjonalnej, KE proponowała żeby diagnoza była wykonana według ustalonego wzoru, tzn. żeby była pełna czytelność jak ma wyglądać oraz żeby diagnoza stała się częścią wniosku projektowego. Podziękowała jednocześnie, że uwagi KE zostały częściowo uwzględnione. Dodała jednak, że dla KE nie jest do końca jasne w jaki sposób sprawdzona zostanie zgodność wnioskowanego wsparcia z diagnozą. KE podniosła również element inwentaryzacji sprzętu, który powinien być istotną częścią diagnozy. KE uważa, że w przypadku edukacji zawodowej diagnoza potrzeb regionalnych powinna być również częścią dokumentacji konkursowej, aby zapewnić, że wnioskowane wsparcie odpowiada na określone w diagnozie potrzeby regionalne, a nie tylko na indywidualne potrzeby szkół. KE tym samym chciałaby zachować komplementarność wsparcia EFS z EFRR, która jest wymagana szczególnie w edukacji, ale żeby nie była ona sztuczna i tworzona na siłę. Dlatego zdaniem KE powiązanie kryterium komplementarności z diagnozą spowodowałoby, że jasno zdefiniowane potrzeby pozwolą określić projekty, które będą mogły je w sposób komplementarny spełniać.

W dalszej części wypowiedzi **Pani Krystyna Marek** wróciła do uwagi dotyczącej wsparcia dla obszarów wiejskich. Komisja Europejska uważa, że punkty priorytetowe powinny być związane z istniejącą potrzebą, a nie z rodzajem obszaru, ponieważ wsparcie z EFS ma charakter tematyczny, a nie terytorialny.

Ponadto odniosła się jeszcze do dwóch uwag szczegółowych, których IZ nie rozpatrzyła pozytywnie. Jedna dotyczyła wsparcia dla szkół osiągających najniższe wyniki. Zdaniem KE, kryterium w obecnym brzmieniu jest bardzo szerokie i daje możliwość starania się o wsparcie wielu szkołom, a powinno być skoncentrowane na tych, które tego wsparcia najbardziej potrzebują. Kryterium to powinno być bardziej restrykcyjnie sformułowane i odnosić się faktycznie do szkół osiągających najniższe wyniki. Kolejna uwaga dotyczyła deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej. KE chodziło o to żeby placówka, która podlega deinstytucjonalizacji nie dzieliła się na wiele mniejszych placówek, które będą co do zasady funkcjonowały podobnie, ale żeby wynikiem było powstanie jednej placówki i objęcie dzieci

rodzinnymi formami pieczy zastępczej. W związku z tym **Pani Krystyna Marek** poprosiła o wyjaśnienie, jak IZ podchodzi do tej kwestii.

Pani Ewa Fijałkowska – Wicedyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Łodzi, Zastępca Członka Komitetu, odniosła się do ostatniej uwagi informując, że IZ tej uwagi nie uwzględniła, ponieważ nie istnieje wymóg, aby z jednej dużej placówki powstać mogła tylko jedna mała. Istnieje natomiast zapis, że placówki powinny obejmować mniej niż czternaścioro dzieci. Dodała, że możliwa jest hipotetyczna sytuacja, w której jedna duża placówka podzieli się na kilka mniejszych, ale nie istnieje zakaz, aby w takiej sytuacji odmówić wsparcia. Zasadą jest, że te domy w których przebywają dzieci, liczą mniej niż 14 podopiecznych i na pewno to będzie dotrzymywane, natomiast będą dołożone wszelkie starania żeby dzieci trafiły do rodzinnych form pieczy zastępczej.

Z kolei **Pan Zbigniew Gwadera** odnosząc się do kwestii diagnozy obszarów wiejskich wyraził nadzieję, że porozumienie z Komisją Europejską w tym zakresie zostanie osiągnięte. Podkreślił, że zdaje sobie sprawę z tego, że diagnoza powinna być konstruowana i uzależniona od potrzeb lokalnych. Jeżeli chodzi o preferowanie obszarów wiejskich poinformował, że wynika to z kwot zapisanych w Programie, w ramach podziału na kategorie interwencji. Na etapie konstruowania Programu należało wydzielić kwoty na wsparcie obszarów wiejskich. Ta preferencja wynika również z tego, że generalnie na obszarach wiejskich osiągane są słabsze wyniki nauczania, w tym wyniki egzaminów. Zaznaczył, że nie można oczywiście sprowadzić tego do 100%, ale zjawisko to dotyczy 75%-90% obszarów. Złagodzenie kryterium egzaminacyjnego podyktowane było natomiast chęcią ułatwienia dostępu również tym szkołom, które słabe wyniki osiągają w ramach pojedynczych przedmiotów. Oznacza to rzeczywiście większą ilość beneficjentów, większą liczbę projektów, więcej pracy, ale dzięki temu jest szansa na więcej dobrych projektów.

Pani Sylwia Kowalczyk dodała jeszcze jedną uwagę do kryterium dotyczącego Poddziałania X.2.2 *Wdrożenie programów typu outplacement* tj. dodania przez IZ kryterium premiującego dot. preferencyjnego wsparcia dla osób w wieku 54 lat i więcej. Poprosiła o wyjaśnienia z czego wynika podniesienie wieku z 50 do 54 roku życia, skoro w Umowie Partnerstwa oraz we wszystkich innych dokumentach, w tym w wytycznych wskazane jest, że osobami w grupie trudnej są osoby powyżej 50 roku życia.

Pan Zbigniew Gwadera wyjaśnił, że zastosowany graniczny wiek 54 lata wynika wprost z nazwy wskaźnika, który jest na WLWK. Dodał również, że uwzględnione zostały uwagi Komisji Europejskiej co do rozszerzenia tego kryterium o kobiety i osoby o najniższych kwalifikacjach.

Pan Ryszard Rytter – Starosta Powiatu Poddębickiego, Członek Komitetu, wnioskował o przyjęcie kryteriów trybem obiegowym, co dałoby czas na ich merytoryczną analizę i sformułowanie uwag. Dodał, że zatwierdzanie zmian na posiedzeniu jest przedwcześnie, ponieważ jeszcze w dniu dzisiejszym uzyskał uwagi kilku samorządowców do Osi priorytetowej VI, a konkretnie do działań VI.1 *Dziedzictwo kulturowe i infrastruktura kultury* i VI.3 *Rewitalizacja i rozwój potencjału społeczno-gospodarczego*. Wątpliwości budzą np. kryteria szczegółowe merytoryczne dla Działania VI.1. W kryterium nr 3, które dotyczy wpływu projektu na rozszerzenie i podniesienie atrakcyjności oferty programowej wnioskodawcy zastosowano stosunkowo wysoką punktację i wagę kryterium. W sumie można uzyskać 16 pkt. W ramach tego kryterium wymienionych zostało kilka kwestii, które

podlegać będą ocenie, ale nie są w żaden sposób doprecyzowane co do punktacji. Dopuszcza to uznaniowość oceniającego, a to budzi wątpliwości i należy to doprecyzować poprzez wprowadzenie bardziej szczegółowej punktacji.

Następna uwaga dotyczyła Działania VI.3. i kryterium nr 2: *Projekt uzupełnia inwestycje niezbędne dla rewitalizacji danego obszaru realizowane w ramach innych działań RPO WŁ na lata 2014-2020*. Kryterium w obecnej formie dyskryminuje beneficjentów, którzy w ramach poprzedniej perspektywy finansowej poczynili szereg inwestycji, a poza zgłoszonym do dofinansowania projektem nie mają potrzeb w tym zakresie w obecnej perspektywie lub planują złożenie wniosków w konkursach planowanych w późniejszym terminie. Poza tym wnioskodawcy mogą uzupełniać swoje inwestycje również projektami współfinansowanymi ze źródeł innych niż RPO 2014-2020. Kryterium to promuje wnioskodawców, którzy uzyskali już dofinansowanie z ogłoszonych w ramach RPO WŁ 2014-2020 konkursów i w znacznym stopniu powiela kryterium merytoryczne ogólne. W związku z tym zaproponował zmianę nazwy kryterium na: *Projekt uzupełnia inwestycje niezbędne dla rewitalizacji danego obszaru realizowane w ramach innych działań RPO WŁ na lata 2007-2013 i 2014-2020*.

Ostatnia uwaga również dotyczyła Działania VI.3 i kryterium nr 8 dot. zastosowania formuły konkursu architektonicznego, architektoniczno-urbanistycznego lub urbanistycznego. Zaproponowane kryterium uznał za pozamerytoryczne, odnosi się bowiem do procedury i do specyfiki rewitalizowanego obszaru, a ocena nie wnosi żadnych wartości merytorycznych. Ponadto uznał kryterium za krzywdzące dla beneficjentów będących w posiadaniu przygotowanej dokumentacji technicznej, którzy nie zastosowali formy konkursu, ale znajdują się na wyższym stopniu przygotowania do realizacji inwestycji. Na koniec wypowiedzi poprosił o dyskusję na ten temat oraz zmianę tego kryterium.

Pan Dominik Patora zaapelował i powtórzył to na co zwróciła uwagę **Pani Małgorzata Zakrzewska**. Jeżeli zostanie podjęta decyzja o wyborze trybu obiegowego do przyjęcia kryteriów, to znacznie wydłuży cały proces i wykluczy np. możliwość realizacji wspomnianych wcześniej projektów dotyczących przedszkoli od 1 września, czyli od nowego roku szkolnego. Dodał, że konkurs na wspomniane przedszkola miał ruszyć 8 marca br.

Pani Małgorzata Zakrzewska odniosła się do kryterium dot. zastosowania formuły konkursu architektonicznego, architektoniczno-urbanistycznego lub urbanistycznego. Zaznaczyła, że po pierwsze jest to tylko kryterium punktowe a nie zero-jedynkowe, które uniemożliwiłoby beneficjentowi skorzystanie ze środków w ramach Programu. Po drugie, jest to kryterium dzięki któremu można uzyskać tylko 2 punkty na 91 maksymalnie. Po trzecie, kryteria są wypadkową uwag różnych podmiotów. W tym przypadku oficjalnymi pismami z ówczesnego Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju, IZ kilkakrotnie otrzymywało wnioski o premiowanie takiego podejścia w każdym działaniu Programu. W odpowiedzi IZ uwzględniło tę kwestię w działaniach które najbardziej temu odpowiadają, w tym w ramach działania rewitalizacyjnego. Beneficjenci którzy mają już opracowane gotowe dokumenty są w uprzywilejowanej sytuacji, bowiem dzięki temu dostaną więcej punktów z kryterium, które dotyczy gotowości i przygotowania inwestycji do realizacji.

W dalszej kolejności **Pani Małgorzata Zakrzewska** przeszła do odpowiedzi na uwagę dotyczącą kryterium nr 2 w Działaniu VI.3, zwracając uwagę na zapisy RPO WŁ 2014-2020, które wprost wskazują, że w ramach Priorytetu Inwestycyjnego 9b zakłada się preferencje dla projektów, w tym m.in. przedsięwzięć infrastrukturalnych o mniejszej skali,

uzupełniających inwestycje w zakresie rewitalizacji w ramach innych celów tematycznych finansowanych w ramach RPO WŁ na lata 2014-2020. Kryterium to jest zatem odpowiedzią na wymóg wynikający wprost z Programu Operacyjnego zatwierdzonego przez Komisję Europejską. Kryteriami dotyczącymi szeroko rozumianej komplementarności, wychodzącej nawet poza okres programowania 2007-2013 są kryteria merytoryczne ogólne, wśród których znajdzie się także takie punktujące komplementarność.

Jeśli chodzi o doprecyzowanie kryterium dotyczącego wpływu projektu na rozszerzenie i podniesienie atrakcyjności oferty programowej wnioskodawcy, w niektórych kryteriach celowo pozostawiono nieco szerszy wachlarz, aby nie ograniczać eksperta, który ten projekt będzie oceniał. IZ stara się wskazywać kryteria wraz ze szczegółową punktacją możliwą do uzyskania, natomiast nie zawsze jest to możliwe i celowe.

Na koniec dodała, że kryteria dotyczące rewitalizacji w Osi VI po raz pierwszy były wysłane Członkom Komitetu do konsultacji w lipcu zeszłego roku i wszystkie uwagi, które wpływały do IZ były sukcesywnie rozpatrywane, a informacje na bieżąco przekazywane zgłaszającym.

Następnie głos zabrała **Pani Joanna Kopeć - Urząd Miasta w Piotrkowie Trybunalskim**, wspierając Starostę Poddębickiego w kwestii zastosowania formuły konkursu architektonicznego, architektoniczno-urbanistycznego lub urbanistycznego. Wyraziła swoją opinię, że obszary rewitalizowane nie są dobre do eksperymentowania, ponieważ jeżeli działa się na obszarze zabytkowym, jak ma to miejsce w przypadku bardzo wielu projektów rewitalizacyjnych, to rozwinięcie myśli architektonicznej i formuły konkursu dla przestrzeni, w której każdy kolor, element musi być uzgodniony z konserwatorem zabytków, w ogóle dyskredytuje tę formę planowania przestrzennego poprzez ogłaszanie konkursów. Wyraziła również swój sprzeciw co do stwierdzenia, że są to tylko 2 punkty, ponieważ czasem są one bardzo ważnymi 2 punktami.

Pani Maja Reszka - Dyrektor Departamentu ds. Regionalnego Programu Operacyjnego, Członek Komitetu, przypomniała, że obszary rewitalizowane to nie tylko centra miast i obszary zabytkowe, ale również te na których będzie powstawała nowa infrastruktura. Kryterium może budzić wątpliwości jeżeli chodzi o sposób jego zastosowania i rzeczywiście jest to kryterium proceduralne a nie merytoryczne, niemniej prośba ze strony Ministerstwa była ponawiana wielokrotnie, zatem IZ przychyliła się do niej zawężając jednocześnie maksymalnie zastosowanie tego kryterium w Programie.

W uzupełnieniu głos ponownie zabrała **Pani Małgorzata Zakrzewska**, dodając, że zapis o takiej formule konkursów znajduje się też w Umowie Partnerstwa, która została wynegocjowana pomiędzy Polską a Komisją Europejską i wskazuje się tam wprost, że powinno się preferować projekty, które są w ten sposób realizowane.

Pani Anna Konecka, przedstawiciel Komisji Europejskiej z ramienia DG REGIO, odniosła się do uwag zgłoszonych do VI Osi priorytetowej. Z dużym zainteresowaniem wysłuchała opinii uczestników Komitetu, którzy wypowiedzieli się na temat rewitalizacji, ponieważ na etapie analizy i komentowania kryteriów selekcji nie ma możliwości, żeby usłyszeć głosy z poziomu lokalnego. Odnośnie konkursów architektonicznych, architektoniczno-urbanistycznych lub urbanistycznych, Komisja Europejska nie zgłosiła żadnych uwag, jest to temat do dyskusji z Ministerstwem. Komisja obserwuje, że takie same rozwiązanie jest stosowane w innych programach. .

Następnie wypowiedziała się na temat kryterium nr 2 w Działaniu VI.3. Zwróciła uwagę, że trzeba bardzo uważać na kwestie dotyczące preferencyjnego traktowania wnioskodawców, aby nie doszło do zachowań dyskryminujących. Zauważyła jednak, że podejście IZ w sprawie komplementarności odpowiada postanowieniem zapisanym w Programie. KE przyznaje znaczącą rolę przestrzeganiu zasady komplementarności. KE chodzi o wykorzystanie wszystkich możliwych synergii, które występują pomiędzy różnymi działaniami, nie tylko w ramach programów operacyjnych, ale także finansowanymi z innych źródeł. Chodzi o globalne podejście komplementarne, które przyczyni się do zmasowanego oddziaływania na obszary problemowe. Komisja Europejska dwa razy zgłosiła swoje uwagi dotyczące komplementarności w ramach działania rewitalizacyjnego VI.3, w celu jej wzmocnienia w kryteriach wyboru. Pierwsze latem 2015 roku, a drugie na początku lutego 2016 roku. KE zgadza się z IZ jeśli chodzi o promowanie komplementarności, z wszystkimi przedsięwzięciami, które nie muszą być finansowane wyłącznie ze środków UE. Zdaniem Komisji w przypadku komplementarności z projektami EFS realizowanymi w ramach RPO 2014-2020, byłoby nawet idealnie stanowić kryterium dopuszczalności. Podkreśliła raz jeszcze, że zawsze chodzi o jakościowe podejście do komplementarności – logiczne powiązanie inwestycji. Ostatnia uwaga dotyczyła Działania VI.1 odnoszącego się do infrastruktury kultury. Zastosowane kryterium nr 3 dotyczące wpływu projektu na rozszerzanie i podniesienie oferty programowej wnioskodawcy uznała za bardzo stosowne podejście, szczególnie ze względu na cel tego działania, którym jest partycypacja w kulturze. Dodała również, że KE pozytywnie ocenia wpisanie kultury w kontekst rewitalizacji w ramach osi priorytetowej VI, potwierdzające uznanie jej potencjału oddziaływać na aspekty społeczne.

Pan Ryszard Ryttter przypomniał, że przedstawił na dzisiejszym posiedzeniu uwagi zgłoszone mu przez przedstawicieli samorządów z powiatu poddębickiego. Jeszcze raz wyraził swoją opinię, że tryb obiegowy byłby właściwym rozwiązaniem. Argumentował to tym, że podejmowane uchwały będą miały wpływ na decyzje samorządów. Następnie poruszył kwestię wcześniej podnoszonego tematu dotyczącego kryterium, w ramach którego można uzyskać 2 punkty. Zadał pytanie czy warto tą niewielką punktacją powodować poczucie dyskryminacji. Z jednej strony 2 punkty, które mogą być dla kogoś nieistotne, dla innych jednak mogą to być 2 punkty decydujące o tym, czy w rankingu znajdzie się na pozycji premiiwanej czy nie. Dodał, że obecnie ogłaszane są różne konkursy m.in. z PROW i RPO, a samorządy, które są w zasadzie głównym beneficjentem zmagają się z ciągłymi zmianami i ograniczeniami ze strony instytucji oceniających wnioski. Dlatego nie chciałby tym instytucjom zostawić dodatkowo kwestii uznaniowości w ramach dokonywania oceny i przyznawania punktacji. Stąd jego pierwsza uwaga odnośnie kryterium nr 3 do Działania VI.1, gdzie jest 16 punktów do uzyskania, a możliwości ich zdobycia są niedoprecyzowane. Odnosi wrażenie, że Komisja Europejska i Ministerstwo zgłaszają swoje sugestie, a zadaniem Członków Komitetu jest tylko głosowanie. Na koniec dodał, że przecież dyskusja sprowadza się do tego, że to społeczeństwo ma korzystać z efektów uzyskanych za pozyskane środki w sposób jak najbardziej właściwy i w związku z tym tworzenie takich barier jest dla niego niewłaściwe.

Pan Zbigniew Gwadera odpowiedział, iż nie zgadza się z tym, że IZ ulega naciskom Komisji Europejskiej czy ministerstw. Dodał, że Członkowie Komitetu mieli możliwość zgłoszenia uwag do 17 lutego i z tego co pamięta, wpłynęły tylko 2 (w obszarze zainteresowania Departamentu EFS). Podkreślił, że uwagi są chętnie przyjmowane, bo stanowią sugestie

potencjalnych beneficjentów i pomagają właściwie opracować zapisy w dokumentach programowych.

Z kolei **Pani Małgorzata Zakrzewska** zaznaczyła, że dla IZ również zmienił się okres programowania, jest nowe rozporządzenie unijne, które mówi o warunkach regulujących wydatkowanie środków unijnych, istnieje cały zestaw rozporządzeń delegowanych oraz wykonawczych, których w poprzedniej perspektywie nie było. Jest także nowa ustawa wdrożeniowa na poziomie krajowym. Te wszystkie elementy składają się na to, że wszyscy znaleźli się w nowej rzeczywistości, która jest trudniejsza niż w poprzedniej perspektywie. Dodała, że z zapisów samego RPO WŁ 2014-2020 wynikają pewne warunki, które należy przenieść do kryteriów oceny projektów. Poinformowała również, że jeżeli będzie wola, aby usunąć kryterium dotyczące kwestii konkursów architektonicznych jest możliwość zarządzenia głosowania. Członkowie Komitetu Monitorującego (przy wstrzymującym głosie przedstawicieli IZ i IP) będą mogli zdecydować czy zostawić kryterium dotyczące konkursów architektonicznych w ramach kryteriów, które będą oceniane w osi priorytetowej VI, czy też kryterium to usunąć.

W dalszej części wypowiedzi **Pani Małgorzata Zakrzewska** odniosła się do uznaniowości w zakresie kryterium nr 3 dla Działania VI.1. Konstrukcja kryterium wpływu projektu na rozszerzenie i podniesienie atrakcyjności oferty programowej wnioskodawcy powoduje, że jeśli beneficjent jest świadomy i kreatywny, w swoim wniosku o dofinansowanie przedstawi takie elementy, za które jest w stanie uzyskać punkty na podstawie oceny, której dokona Komisja Oceny Projektów. Jeżeli IZ uszczegółowi to kryterium i zamknie katalog, to wszelkie dodatkowe informacje podawane przez wnioskodawców we wniosku nie będą brane pod uwagę i nie znajdą odzwierciedlenia w punktacji. To jest opcja do której IZ może się przychylić, ale to automatycznie zawęży możliwość punktacji przedstawianych przez beneficjentów informacji. IZ celowo zostawia to kryterium z katalogiem otwartym żeby beneficjent, który najlepiej zna swój projekt, najlepiej zna cel jaki chce osiągnąć, mógł w sposób kreatywny i dowolny przedstawić swoje argumenty do oceny przez Komisję Oceny Projektów.

Pani Małgorzata Zakrzewska poinformowała również o możliwości zarządzenia głosowania nad formą przyjęcia kryteriów, tzn. głosowanie czy zatwierdzenie kryteriów ma się odbyć na posiedzeniu, czy wybrany zostanie tryb obiegowy. Następnie dodała, że IZ ma dużo problemów z uruchomieniem konkursów dla niektórych działań, ponieważ do tej pory nie ma dokumentów z poziomu centralnego, które są potrzebne do uruchomienia konkursów, np. w ramach ochrony środowiska, czy też ochrony zdrowia. Wybór trybu obiegowego spowoduje dodatkowo miesięczne opóźnienie w ogłaszaniu konkursów planowanych na I kwartał 2016 r. Utrudnieniem będzie także sytuacja, gdy w tym samym momencie spłyną wnioski do oceny z kilku konkursów. Przy ograniczonych możliwościach kadrowych mogą występować trudności z dotrzymaniem przyjętych terminów. Na koniec poprosiła, aby wziąć pod uwagę te argumenty przy podejmowaniu decyzji dot. formy przyjęcia kryteriów.

Następnie głos zabrała **Pani Sylwia Kowalczyk**. Podziękowała za wyjaśnienia, a także dodała, że już wcześniej zgłaszała na posiedzeniu Komitetu uwagę, aby uchwałą zatwierdzającą kryteria rozdzielić na osie priorytetowe. Zawieranie wszystkiego w jednej uchwale powoduje, że jedno działanie blokuje przyjęcie kryteriów dla wszystkich innych. Dodała, że kolejne zmiany tej samej uchwały powodują, że staje się ona coraz bardziej nieczytelna i ciężko jest dojść do tego, który raz już uchwała została zmieniona. Po raz

kolejny zaproponowała, żeby jednak procedować osobnymi uchwałami kryteria odnoszące się do danej osi.

W odpowiedzi **Pani Małgorzata Zakrzewska** zaznaczyła, że w większości dyskusja dotyczy kryteriów w zakresie EFS, a w związku z tym, że kryteria ogólne dla EFS są wspólne dla czterech osi priorytetowych, tak czy inaczej trzeba byłoby dokonywać zmian we wszystkich tych osiach.

Prowadzący obrady **Pan Dominik Patora** poinformował o włączeniu do porządku obrad głosowania nad usunięciem kryterium dot. zastosowania formuły konkursu: architektonicznego, architektoniczno-urbanistycznego lub urbanistycznego.

Pani Maja Reszka dodała, że przedmiotowe kryterium dotyczy wszystkich działań Osi VI. W związku z tym zapytała, czy głosowanie dotyczyć ma usunięcia przedmiotowego kryterium z całej Osi VI czy tylko z danego działania.

Członkowie zdecydowali żeby głosować nad usunięciem kryterium z całej osi VI.

Z uwagi na brak dalszych głosów **Pan Dominik Patora** zarządził głosowanie nad usunięciem kryterium: Zastosowanie formuły konkursu: architektonicznego, architektoniczno-urbanistycznego lub urbanistycznego dla całej osi priorytetowej VI *Rewitalizacja i potencjał endogeniczny regionu*.

Kryterium zostało usunięte przy 10 głosach „za”, 4 „przeciw” i 15 „wstrzymujących się” przy 31 obecnych uprawnionych do głosowania.

Następnie **Pan Dominik Patora** zauważył, że skoro kryterium, które było punktem spornym zostało usunięte, można przejść do podjęcia uchwały w sprawie zatwierdzenia kryteriów wyboru projektów w ramach RPO WŁ 2014-2020.

Z kolei **Pani Joanna Kopeć** zadała pytanie czy nie ma możliwości wyłączenia z głosowania kryteriów dotyczących rewitalizacji.

Pan Dominik Patora poprosił o sprecyzowanie jakie są wątpliwości dotyczące rewitalizacji.

Głos w dyskusji zabrał **Pan Ryszard Rytter** przypominając, że wcześniej poruszył ważne kwestie, dotyczące dyskryminacji beneficjentów. Zaproponował, aby w kryterium nr 2 dla Działania VI.3: *Projekt uzupełnia inwestycje niezbędne dla rewitalizacji danego obszaru realizowane w ramach innych działań RPO WŁ na lata 2014-2020* dodać również perspektywę finansową 2007-2013, ponieważ będzie to premiowało najaktywniejszych i tych którzy działają w sposób komplementarny. Dodał, że te dwa punkty mogą być dla beneficjentów bardzo ważne.

Pani Maja Reszka poinformowała, że przedstawiciele IZ nie mogą sobie pozwolić na to, aby działać wbrew postanowieniom i zapisom wynikającym z RPO zatwierdzonym przez KE.

Zastosowane w ramach kryteriów podejście jest zgodne z RPO WŁ 2014-2020, który został wynegocjowany z Komisją Europejską i został przyjęty w obecnej formie. Należy zatem postępować zgodnie z jego zapisami. Aczkolwiek sugestie Członków Komitetu są brane pod uwagę w ramach zestawu kwestii, które IZ podejmie w ramach renegocjacji Programu z Komisją Europejską.

Dodała również, że w ramach kryteriów merytorycznych ogólnych, za kryterium nr 2: *Stopień komplementarności z innymi przedsięwzięciami* można uzyskać większą liczbę punktów (maksymalnie 8) niż za kryterium nr 2 dla Działania VI.3: *Projekt uzupełnia inwestycje niezbędne dla rewitalizacji danego obszaru realizowane w ramach innych działań RPO WŁ na lata 2014-2020* (maksymalnie 2).

Następnie **Pan Zbigniew Gwadera** z racji wyjaśnienia wszelkich wątpliwości dotyczących obszarów wsparcia Europejskiego Funduszu Społecznego, ponownie zaapelował o głosowanie na posiedzeniu nad podjęciem uchwały w sprawie zatwierdzenia kryteriów wyboru projektów w ramach RPO WŁ 2014-2020.

4. Podjęcie uchwały Nr 1/16 KM RPO WŁ z dnia 25 lutego 2016 r. w sprawie zmiany Uchwały nr 7/15 z dnia 28 sierpnia 2015 r. w sprawie zatwierdzenia kryteriów wyboru projektów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 z późn. zm.

Z uwagi na brak dalszych głosów **Pan Dominik Patora** zarządził głosowanie nad podjęciem w/w uchwały.

Uchwała została przyjęta przy 22 głosach „za” i 9 „wstrzymujących się” przy 31 obecnych uprawnionych do głosowania.

5. Informacja nt. Polityk Sektorowych Województwa Łódzkiego.

Zgodnie z kolejnym punktem obrad, **Pan Marek Gajewski – p.o. Naczelnika Wydziału Regionalnej Strategii Innowacji w Departamencie ds. Przedsiębiorczości**, przedstawił informacje na temat Polityk Sektorowych WŁ, które są rozszerzeniem zapisów ujętych w Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Łódzkiego – LORIS 2030. Odnoszą się one do wspierania 6 kluczowych z punktu widzenia rozwoju gospodarki regionu branż i są planami operacyjnymi dla podnoszenia poziomu konkurencyjności i innowacyjności poszczególnych specjalizacji. Zawierają one również katalog celów i działań wraz z opisem sposobu ich realizacji i finansowania.

6. Sprawy różne.

Z uwagi na brak dalszych głosów **Pan Dominik Patora** przeszedł do następnego punktu obrad.

Jako pierwsza w tej części posiedzenia głos zabrała **Pani Anna Kieracińska, Forum Związków Zawodowych, Członek Komitetu**, pytając o konkurs Regionalne Agendy Naukowo-Badawcze i o to czy wybrano już projekty z regionu łódzkiego, które Urząd Marszałkowski zgłosi do MR, a które miałyby szanse powodzenia na szczeblu krajowym. Nawiązała także do prezentacji Pana Marka Gajewskiego i zgłosiła, że w ramach obszarów kluczowych brakuje branży mechanicznej, która w łódzkim się rozwija, ale nie uzyskała wsparcia.

Pan Marek Gajewski odpowiedział, że jeżeli chodzi o Regionalne Agendy Naukowo-Badawcze to zakończył się nabór projektów, na który wpłynęło ok. 36 propozycji. Obecnie trwa etap zapoznawania się z wnioskami. Natomiast w zeszłym tygodniu odbyło się spotkanie

w Ministerstwie Rozwoju, na którym określono kryteria wyboru projektów.

Pan Rafał Markowicz, reprezentujący Departament ds. desygnacji w Ministerstwie Rozwoju, zastępca obserwatora poinformował, że w dniu 22.01.2016 r. Instytucja Audytowa (IA) wydała wstępne sprawozdanie z audytu desygnacyjnego dla RPO Wł 2014-2020. Dodał, że Instytucja Zarządzająca pismem z dnia 8 lutego 2016 r. przekazała informacje na temat harmonogramu wdrażania wskazanych w sprawozdaniu rekomendacji. W związku z tym poprosił, aby IZ na bieżąco informowała IA o ich wdrożeniu i przekazywała stosowne dokumenty, tak żeby IA mogła już na nich pracować, tzn. żeby nie czekać z poinformowaniem IA do wdrożenia ostatniej rekomendacji.

Pan Dominik Patora podziękował za uwagę. Upewnił się czy chodzi o to żeby IZ nie przekazywała całościowo, w jednym pakiecie wszystkich materiałów, tylko sukcesywnie to co uda się zrobić na bieżąco.

Pan Rafał Markowicz potwierdził i dodał, że to pozwoli IA na rozpoczęcie pracy nad przekazanymi dokumentami.

Następnie **Pani Karolina Włodarska – Dyrektor Biura Stowarzyszenia Łódzki Obszar Metropolitalny, Zastępca Członka Komitetu**, poprosiła o komentarz do decyzji IZ w zakresie niekwalifikowalności podatku VAT w ramach RPO z wyłączeniem dróg i infrastruktury społecznej.

Do wypowiedzi ustosunkowała się **Pani Maja Reszka** zaznaczając, że IZ nie zarządza pieniędzmi krajowymi tylko pieniędzmi unijnymi. W związku z tym IZ obowiązują przepisy unijne, które mówią o tym że VAT może być wydatkiem kwalifikowanym jeżeli nie ma prawnej możliwości jego odzyskania. Odniosła się również do wyroku Trybunału Sprawiedliwości, który mówi że jednostka budżetowa jest takim samym podmiotem prawa podatkowego w ramach VAT jak jednostka samorządu terytorialnego. Z kolei wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego mówi, że zakłady budżetowe są takim samym podatnikiem co jednostki samorządu terytorialnego. Dodała, że Komisja Europejska ma wątpliwości również co do innych podatników podatku VAT, których IZ uważa za podatników odrębnych. Dotyczy to spółek komunalnych, czy instytucji kultury i ta wątpliwość powstaje w Komisji z innego rozumienia przez nich prawnej możliwości odzyskania VAT-u. KE uważa, że jeżeli istnieje sposób realizacji projektu, który umożliwia odzyskanie VAT-u to należy wybrać ten sposób. Istnieją opinie, że jeżeli wykaże się jednostce samorządu terytorialnego, że w projekcie generowane są jakiegokolwiek przychody to będzie oznaczać, że jest możliwość odzyskania VAT-u. Dlatego Komisja patrzy na projekt przedmiotowo a nie podmiotowo tzn. nie interesuje jej kto jest jego realizatorem i kto mógł lub nie, mieć prawo odzyskania VAT-u.

W dalszej części wypowiedzi **Pani Maja Reszka** poinformowała obecnych na posiedzeniu, że IZ wpisała VAT jako niekwalifikowany, w związku z tym, że koncentracja została przesunięta i beneficjenci nie muszą jej robić w tym roku tylko od stycznia 2017 r. Na chwilę obecną żaden z beneficjentów nie jest w stanie ustalić odpowiednio proporcji. Obecnie, po wyroku NSA budżet państwa wziął na siebie zwrot VAT-u za beneficjentów, jeżeli jednak IZ zdecydowałoby się kwalifikować VAT to w przypadku jakiegokolwiek wątpliwości obowiązek zwrotu VAT-u spadnie tym razem na beneficjentów. Z zapisów Programu Infrastruktura i Środowisko wynika, że VAT jest tam niekwalifikowany. Również analiza zapisów niektórych programów regionalnych wskazała na brak kwalifikacji VAT-u. Podkreśliła, że nawet pozytywna interpretacja Izby Skarbowej nie uchroni od zwrotu VAT-u, ponieważ dla IZ oraz KE nie jest wiążąca. Biorąc pod uwagę to, że jest więcej niewiadomych niż wiadomych

odnośnie kwalifikowalności VAT-u, IZ podjęła decyzję żeby VAT był niekwalifikowany i decyzja ta wydaje się być korzystna zarówno dla IZ jak i dla beneficjentów. **Pani Maja Reszka** dodała jeszcze, że być może za kilka lat, kiedy zapadną ostateczne ustalenia na szczeblu centralnym i IZ dzięki temu będzie posiadała szerszą wiedzę, możliwe będzie uznanie przez IZ w niektórych działaniach VAT-u jako kwalifikowanego. Na tę chwilę VAT został kwalifikowany w działaniach dot. dróg, ponieważ tak zrobiono w POiŚ. W działaniach dot. ochrony zdrowia VAT został kwalifikowany dlatego, że usługa medyczna jest zwolniona z podatku VAT. Natomiast jeżeli szpitale nie będą świadczyły tylko i wyłącznie usług medycznych, a będą również np. wynajmowały powierzchnie, wówczas będą musiały przedłożyć interpretację indywidualną w tym zakresie.

Na koniec wypowiedzi **Pani Maja Reszka** dodała, że Instytucja Audytowa zadała ostatnio zarówno DRPO jak i Centrum Obsługi Przedsiębiorcy (COP) pytanie odnośnie VAT-u w spółkach: dlaczego uznawany jest za kwalifikowany. COP opracowało bardzo długi materiał na ten temat podając przepisy prawa, które wskazują na poprawność takiego postępowania. Argumenty w nim zawarte popiera również DRPO. Wynik starań obrony VAT-u w spółkach będzie jednak znany dopiero za ok. pół roku.

Na koniec głos zabrał **Pan Zbigniew Gwadera** informując zgromadzonych, że w najbliższym czasie zostaną wysłane do Członków Komitetu kryteria z obszaru zdrowia w celu zatwierdzenia w trybie obiegowym. Uzależnione to jest od ich zatwierdzenia przez Komitet Sterujący.

Z racji na brak dalszych głosów, **Pan Dominik Patora** dziękując zgromadzonym za udział, zamknął VI posiedzenie Komitetu.

Przygotował:

Sekretariat Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020.

Łódź, dnia 16 marca 2016 r.

**Z upoważnienia Przewodniczącego
Komitetu Monitorującego
Regionalny Program Operacyjny
Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020**

**Członek
Komitetu Monitorującego
Regionalny Program Operacyjny
Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020**

Dominik Patora